

Dagjes van vijftig

Jan van der Pool

"Because bird-watching is collecting"

In Bill Oddie's "Little Black Bird Book" worden de gedragingen van vogelaars op een humoristische wijze beschreven. In het eerste hoofdstuk: "Why watch birds", wordt de lust tot verzamelen op de korrel genomen. Vogelaars houden allerlei lijsten bij. In Oddie's boekje worden wel elf verschillende klassen van soortenlijsten genoemd. Er zijn er nog meer! Een bij ringers geliefde lijst, wilde vogels die je in de hand gehad hebt, staat er bijvoorbeeld niet bij.

Vrijwel elke vogelaar houdt daglijstjes bij: welke soorten heb je op een bepaalde dag, al dan niet tijdens een excursie, gezien. Daarbij wordt veelal als criterium gehanteerd: een dag met meer dan 50 soorten is een geslaagde vogeldag. Helaas heb ik zelf te weinig discipline om systematisch notities te maken. Ik tracht wel, bij het zien van 'wat bijzonders', eraan te denken een waarnemingskaartje te maken, en misschien nog op te sturen ook. Vogeldagboeken, waar ik telkens aan begonnen ben, verliepen evenzovele malen na enige tijd. Soms zijn er echter van die dagen, waarop je naderhand constateert: "Dit was een prima dagje, laat ik eens een complete lijst maken". Het idee kan ook al eerder op de dag komen, als er van het begin af aan veel te zien is. Dat daagt je dan bovendien uit om nog attenter te zijn op elke soort. Je vraagt je immers af: "Wordt het een dagje van vijftig?"

Als inwoner van Zuid-Kennemerland hoef je echt niet ver te gaan om zulke dagen te beleven. Als voorbeelden geef ik hier twee dagen waarop ik een flinke wandeling in de Amsterdamse Waterleidingduinen gemaakt heb. De dagen liggen een jaar uit elkaar rond begin maart. Ze hebben gemeen dat het op beide dagen prachtig weer was: dagen waarop het voorjaar weer duidelijk nabij scheen te zijn.

Toevallig leverden beide dagen eenzelfde aantal soorten op: 54. Bij elkaar werden 64 soorten gezien. De rijkdom van de A-duinen ligt ondermeer in het feit dat er sterk verschillende biotopen voorkomen. Als je bijvoorbeeld bij Panneland het duin in gaat, heb je eerst de vogels van het bos en naderhand vind je op en rond de kanalen allerlei soorten watervogels. Het is een lijst met gewone vogels; er komt geen enkele soort van het BSP-niet-broedvogel-project op voor. Een vogelaar met enige ervaring zal er geen soort op aantreffen die niet op

zijn levenslijst staat. Zou je niet tellen, en vooral op het verzamelen van nieuwe soorten geconcentreerd zijn, dan waren het maar tamme dagjes. Wel tellen en hanteren van het criterium 'vijftig' helpt je aan een tevreden gevoel!

Tabel 1. Op 2 dagen rond begin maart waargenomen vogelsoorten tijdens wandelingen in de AW-duinen. Dag I: 4 maart 1991; dag II: 28 februari 1992. Aantal soorten op beide dagen samen: 64.

Soort	I	II	Soort	I	II
Dodaars		x	Kokmeeuw	x	x
Fuut	x	x	Zilvermeeuw	x	
Aalscholver		x	Holeduif	x	x
Blauwe Reiger	x	x	Houtduif	x	x
Knobbelzwaan	x	x	Turkse Tortel	x	x
Kleine Zwaan	x	x	Groene Specht	x	x
Wilde Zwaan	x	x	Grote Bonte Specht	x	x
Kolgans	x	x	Boomleeuwerik	x	
Grauwe Gans	x		Veldleeuwerik	x	x
Nijlgans	x	x	Graspieper		x
Bergeend	x	x	Winterkoning	x	x
Smient	x		Heggemus	x	x
Krakeend	x	x	Roodborst	x	x
Wintertaling	x	x	Merel	x	x
Wilde Eend	x	x	Kramsvogel	x	
Pijlstaart	x	x	Zanglijster	x	x
Slobeend	x	x	Staartmees	x	x
Tafeleend	x	x	Glanskop	x	x
Kuifeend	x	x	Kuifmees	x	
Brilduiker	x	x	Pimpelmees	x	x
Nonnetje	x		Koolmees	x	x
Grote Zaagbek	x	x	Boomklever	x	x
Blauwe Kiekendief		x	Boomkruiper	x	x
Buizerd		x	Vlaamse Gaai	x	x
Torenvalk	x		Ekster	x	x
Fazant	x	x	Kauw	x	x
Waterral		x	Zwarte Kraai	x	x
Waterhoen	x	x	Spreeuw	x	x
Meerkoet	x	x	Huismus	x	x
Scholekster		x	Vink	x	x
Kievit	x		Sijs	x	
Wulp		x	Rietgors		x

Wat valt er verder nog te zeggen over zulke lijstjes? In de eerste plaats moet opgemerkt worden dat niet alle soorten in de AW-duinen gezien werden. Op beide dagen hoorde ik de Zanglijster al toen ik 's morgens in mijn bed de krant zat te lezen. Voor vijftig soorten hoeft je niet persé vroeg de deur uit! De Turkse Tortels en de Huismussen kwamen ook rond het huis op de daglijst.

Opmerkelijk is de Nijlgans. Er zaten 13 stuks op de wei tussen Vogelenzang en de Tweede Doodweg. Ze worden hier, evenals elders langs de binnenduinrand steeds talrijker. De Kolgans van Dag II liep een eindje verderop tussen de wat onbestemde, nogal tamme, ganzen die op de weide huizen. Niet zo'n echte waarneming dus. Op Dag I was er sprake van een flinke trek in noordelijke richting van Kolgansen en Grauwe Ganzen. Waarom niet op 28-2-1992? Op enkele voorafgaande dagen was er wel flinke trek over Hillegom en omgeving. Waren ze allemaal reeds door naar het noorden?

Laten we soorten die op beide dagen werden gezien maar als "geheide" soorten zien. Leuk is dat de Pijlstaart daarbij is (20 en 19 op 28-2). Mijn indruk is dat ze de laatste jaren in de AW-duinen algemener worden. In de herfst zag ik een keer zeven van die prachtige mannetjes op de Zwanepas. Zouden er broedgevallen in de AW-duinen kunnen komen?

Het toeval speelt natuurlijk een rol bij het wel of niet zien van minder algemene soorten. Zo huisden er deze winter twee Kleine Zwanen in de AW-duinen en dat is lang niet elke winter het geval. Opmerkelijk blijft dat op Dag I geen Aalscholver werd gezien. In tegenstelling tot een aantal jaren geleden komt je de soort nu vaak ter plekke tegen. En waarom geen Zilvermeeuw op dag II? Waren de Kramsvogels ook al vertrokken in dit warme voorjaar? Voor de Boomleeuwerik houd ik het op de gevolgde route. Andere keren in het vroege voorjaar hoorde ik hem ten zuiden van de Pannelandersweg rond de Pannelandersberg, maar daar kwam ik op Dag II niet langs.

Zo kan je jezelf nog meer vragen stellen. Bijvoorbeeld: welke soorten had ik nog meer kunnen zien in deze tijd van het jaar? Er zijn er heel wat, met afnemende waarschijnlijkheid, te noemen. Kijk maar in de verslagen van "Ornithologische Onderzoeken in de Amsterdamse Waterleidingduinen" (H. Vader e.a.). Een Sperwer had ik toch op zijn minst verwacht op één van beide dagen. Naar de Roerdomp heb ik bij de Zwanepas speciaal gezocht op dag II. Op 18 februari had ik daar een exemplaar, dat in een rietkraag zat, langdurig kunnen bewonderen.

De AW-duinen is een prachtig gebied. Dagje van vijftig? Niet zo'n kunst: met een flinke wandeling op een mooie vroege voorjaarsdag haal je het met gemak!

Literatuur

- Oddie, B., 1982. Bill Oddie's Little Black Bird Book. Methuen, Londen. ISBN 0413 49480 2.